

Приказ књиге: Дејан Мирковић, *Аргументи против Европске уније*, "Српски сабор Двери", Београд 2008, стр. 357.

У овој опсежној књизи разматрају се разлози због којих Србија не би требало да приступи ЕУ. Први разлог је тај што је ЕУ данас скупа и крајње бирократизована супердржава, у којој постоји само привид демократије. Реч је о тзв. факс-демократији, која подразумева да се главне одлуке у ЕУ доносе у Бриселу, да их доносе тела која су нису демократски изабрана (као што је Европска комисија, која обавља функцију ЕУ владе), а да се, онда, те одлуке факсом прослеђују у парламенте држава чланица, ради усвајања.

Као што је недавно обзнањено [\[1\]](#), чак око 70 одсто одлука ЕУ доноси се на затвореним седницама око 300 "радних група" у Бриселу. И сама Европска комисија заседа иза затворених врата, а са тих састанака нема званичне документације, нити оно о чему се тамо разговара може бити изложено јавној расправи. "Чланови националних делегација", обавештава нас *Политика* (22. јуни 2009), "не могу чак да седе у истој соби где су њихови лидери. Постоји систем зван `антићи` (по једном италијанском дипломати) по којем двојица бирократа ЕУ излазе сваких 20 минута и информишу националне делегације о томе шта се прича иза затворених врата. Али, и то што кажу је „по рарег” и не може бити коришћено као званичан документ”.

Други проблем те огромне и неконтролисана ЕУ бирократија јесте што је она веома скупа. Као што пише Мирковић (стр. 317), у установама ЕУ, почетком 2007, радило је 36.000 запослених. Секретарице, помоћно особље и службеници-приправници примају месечно 4,5 хиљаде евра, преводиоци, помоћници и нижи службеници 6,7 хиљада, средњи службеници 10,4 хиљаде, а виши чиновници (шефови и директори) преко 16 хиљада евра месечне плате. Само за посланике Парламента ЕУ, који заправо ни о чему стварно не одлучују, годишње се издваја 140 милиона евра из ЕУ буџета. Сваки посланик, уз плату, има буџет од 17.000 евра месечно за трошкове своје канцеларије. Укупни трошкови заседања Европског парламента годишње достижу цифру од 200 милиона евра. Пошто се седнице држе у Стразбуру, само за превоз материјала, који се шаљу из Брисела, потребно је 7 великих камиона (343). [\[2\]](#)

А те материјале бриселска бирократија производи на велико. Заправо, захваљујући ЕУ

чиновништву, Европска унија је данас једна пренормирана бирократизована држава. Прописи постоје о свему. Тачно су одређене размере кавеза за пилиће и величина боксова за телад (директиве 88/166 и 91/629; 17), облик и изглед кокошака, петлића, патака, гусака и ћурака (18), величина јајета (пачије јаје, рецимо, не сме бити мање од 5 цм; 18). Детаљно је регулисан чак и начин на који се гаје животиње, па је, рецимо, прописано постојање "играчака за свиње" (297) и друга слична бирократска чудеса. Такође је тачно дефинисан изглед и величина трешње, јагоде, зрна грозђа, јабуке (више уредби), крушке, брескве, кајсије, јужног воћа (више уредби), пасуља, грашка, парадајза, лука, белог лука, купуса, тиквица (више уредби) итд. (20-21). Рецимо, уредба 2257/94 одређује да банана која се продаје у ЕУ, мора да буде "13,97 центиметара дугачка и 2,69 дебела, без ненормалних девијација". Такође, брескве не смеју бити мање од 5,6 центиметара, краставци краћи од 10 цм итд.

Сличне исцрпне уредбе постоје и за индустријску робу. Рецимо, уредба 548/89 одређује "ноћну кошуљу" (спаваћицу), као "кошуљу која пада до средине стегна, а намењена је покривању горњег дела тела, кратких је рукава и има отворе за врат". Друга уредба прописује да се "ноћна кошуља може носити само ноћу", а трећа да "ноћна кошуља може бити коришћена само у кревету" (32). Постоје и исцрпне уредбе (попут 89/552) које се тичу телевизијског програма, удела европских емисија у програму, сатнице емисија, дужине реклама, спонзора и томе слично (110).

Оваква пренормираност доводи до тога да се практично о свему мора преговарати са Бриселом. Поготово то важи за земље које тек приступају ЕУ. Вино у ЕУ може бити у промету само ако потиче из винограда који имају тзв. право сађења. Наиме, у ЕУ постоји забрана нових засада винограда [\[3\]](#), а нове чланице добијају своју квоту винограда. То значи да се, у преговорима са Бриселом, треба изборити за што бољу квоту. Али, то никада није лако. Мађарска је, рецимо, у преговорима око квота, добила само 25 посто тражене количине хране за стоку коју може да произведе, 41 посто тражене количине парадајза, 39 посто грла говеда, итд (24-5). Због ових и других мера, наводи Мировић, пољопривредна производња у земљама које приступају ЕУ значајно пада. Уз Мађарску или Пољску, добар пример је и Бугарска, која је некада била највећи источноевропски произвођач поврћа, док данас мора да увози краставце и кромпир из ЕУ (29). У Бугарској су и највећи отпори, рецимо, бриселској регулацији производње ракије у домаћој радиности. Тамошњи сељаци нарочито се буне против тзв. европске таксе за производњу ракије, која износи 1,1 евро по литри (до 30 литара произведене ракије, док преко тога такса по литри расте; 161).

Србија, којој је пољопривреда један од најважнијих ресурса, по Мировићу, једноставно неће моћи да изађе на крај са оваквом пренормираном регулативом пољопривреде. То је због тога што су се наши преговарачи са Бриселом већ показали као неспособни да

заштите виталне националне интересе. Ово се најбоље види по садржини ССП (који једнострано промењујемо од почетка ове године), поготово у оним деловима који се односе на пољопривреду. У Прелазном споразуму о трговини, рецимо, који је саставни део ССП, предвиђено је да ће "Србија укинути сва количинска ограничења и мере које имају дејство на увоз пољопривредних производа из ЕУ" (чл 26; 287). Такође је у овим споразумима одређено да ће Србија царину на пољопривредне производе који се увозе из ЕУ смањити или сасвим укинути у року од 6 година. То значи да ће се српски пољопривредни произвођачи веома брзо суочити са конкуренцијом која је изразито дотирана. Наиме, како наводи Мировић, чак половина буџета ЕУ [\[4\]](#) иде за дотације у пољопривреди, као и за развој сеоских подручја. При томе треба имати у виду да највећи део потпоре иде у "старе чланице ЕУ", пре свих у Шпанију, Француску и Италију. Рецимо, 2004. из буџета ЕУ 10 нових чланица ЕУ добило је мање пара за пољопривреду од Шпаније (78-9). Само 20 посто субвенција одлази обичним пољопривредницима, док лавовски део од 80 посто добијају велепроизвођачи и велики концерни (попут Нестлеа и Унилевера; 293). Ако знамо да само француски пољопривредни произвођачи и француско село из буџета ЕУ годишње добијају 10 милијарди евра субвенција, док се Србија из буџета издваја само 250 милиона евра за пољопривреду (295-6), онда је јасно колико ће бити тешко српским аграрним произвођачима да опстану поред такве конкуренције.

Међутим, ако српска пољопривреда каквим чудом и успе да угрози дотиране прозвођаче из ЕУ, њен приступ тржишту ЕУ ограничава члан 33 ССП, који каже: "У случају да кумулативни извоз производа пореклом из Србије порасте за 30 посто у обиму у току календарске године, у поређењу са просечним извозом мерним за претходне три календарске године, ЕУ може да суспендује преференцијални третман који се примењује на производе који су довели до пораста извоза" (290). Дакле, српски политичари тако су "успешно" испреговарали ССП, да Србија мора да укине готово сваку царинску заштиту од дотиране робе из ЕУ, док, напротив, ЕУ задржава право да српској роби ставља додатна ограничења, само уколико се покаже да та роба исувише добро пролази на европском тржишту.

Заправо, упозорава Мировић, читава економска политика ЕУ према кандидатима за чланство састоји се само у томе да се максимално подстакне увоз робе из ЕУ и преузму најпрофитабилнија домаћа предузећа. У ту сврху се од кандидата најпре захтева да се уклоне све царине према ЕУ, као што се, истовремено, подстиче задуживање земље кандидата, како би се увећала тренутна куповна моћ становништва и тако дао посао фирмама из ЕУ. Због такве политике, рецимо, Пољска, која је 1991. имала спољнотрговински суфицит 2 милијарде долара, до 2000. године је дошла до дефицита од 13 милијарди долара, а Мађарска, која је 1990. имала суфицит од 350 милиона, до 2000. године је дошла до дефицита од 2 милијарде долара (56). Пољска, Чешка и Мађарска, земље које се славе као лидери евро-транзиције, данас су међу најзадуженијим земљама Европе. Само Мађарски спољни дуг износи 62 милијарде евра.

Слично је и са Србијом. Спољни дуг Србије се, од 2000, када је званично почело приближавање Србије ЕУ, до данас удвостручио (са 10 на 20 милијарди долара), док је спољнотрговински дефицит порастао са 1,1 милијарди долара (2000) на 7,2 милијарди (2004), да би до 2008. нарастао на чак 8,1 милијарди евра.

Дефицит и презадуженост земаља које улазе у ЕУ, или су кандидати за прикључивање, у директној су вези са "митом о страним инвестицијама". По том миту, привреди неке транзиционе земље је боље што има више страних инвестиција. Међутим, Мировић се позива на словеначког економисту Јожета Менцингера који је, анализом осам земаља (1994-2003) утврдио да "стране инвестиције нису допринеле, него одмогле раст". Наиме, показала је Менцингерова анализа, земље која имају највише страних инвестиција уједно имају и највећи дефицит (попут Чешке или Естоније; 103). Разлог томе је што су у земљама кандидатима стране инвестиције по правилу аквизиције, тј. куповина већ постојећих предузећа по изузетно повољним ценама. Тако преузето предузеће затим бива истргнуто из мреже националне привреде, чији је саставни део, и постаје део репродуктивног ланца мултинационалне компаније која је то предузеће купила. Оно више не даје посао привреди око себе, већ другим деловима мултинационалке којој припада. Резултат је слабљење националне привреде и јачање транснационалних привредних структура. Национална држава сада служи само томе да узима кредите како би домаће становништво имало какву-такву куповну моћ и могло да троши страну робу.

Прича о изласку домаћих произвођача на ЕУ тржиште такође је обичан мит, упозорава Мировић. ЕУ тржиште је већ одавно запоседнуто и тамошњи моћни произвођачи имају на њему тако јаке позиције да их слабе новајлије једноставно не могу истиснути. То важи не само за српску, већ и за чешку или пољску робу (осим ако произвођач већ није власништво неке европске фирме). Мировић наводи речи Јана Велеба, из чешке Пољопривредне коморе, који је, процењујући изгледе Чешке да се пробије на тржиште ЕУ рекао: "На западним тржиштима немамо много шанси, тамо ретко кога са стране пуштају" (299). Зато се предузећа из Словеније, Чешке или Пољске, уместо ка немачком или француском, окрећу ка српском, руском или украјинском тржишту. Шта тек, онда, могу да очекују српска предузећа, која у много чему заостају чак и за словеначким или хрватским фирмама? Зар неко стварно мисли да самостална српска предузећа имају изгледе да се озбиљније пробију на шведско или немачко тржиште?

Трећи мит је онај о европским платама у фирмама које су купили Европљани. Тако се и 1996. године, пише Мировић, када је Фолксваген купио 70 посто акција Шкоде, 24.000 чешких радника понадало да ће убрзо имати плату од више хиљада евра. За две године Фолксваген је повратио уложена средства, а годишња зарада Фолксвагена од Шкоде достигла је 100 милиона евра. Међутим, радници у Шкоди наставили су да зарађују три

пута мање од немачких радника на истим пословима! Тек после великих штрајкова радници Шкоде успели су да поправе свој положај, али је он и даље веома далеко од материјалног положаја фолксвагенових радника у Немачкој (91).

Четврти мит је да улазак у ЕУ значи заустављање исељавања образоване и млађе радне снаге, јер се сад може наћи посао и код куће. Напротив, прикључење неке источноевропске земље ЕУ по правилу је до сада повлачило још масовнију емиграцију. Према више процена изнетим у међународној и пољској јавности, на које се позива Мировић, из Пољске је, након уласка ове земље у ЕУ 2004, емигрирало око два милиона људи. [5] Слично стоји ствар и са Бугарском, из које је, током прикључења ЕУ (одн. након стављања на "белу шенгенску листу"), емигрирало преко милион становника. Исто је било и са Румунијом, коју је напустило два милиона радно способних људи (158; 165). Дакле, све приче о томе да је једини начин да Србија задржи младе тај да што пре уђе у ЕУ су најобичнија магла. Напротив, то је сигуран начин да се још више убрза исељавање из Србије.

Пети мит је да процес приступања ЕУ подразумева добијање гомиле новца из европских фондова. Колико је овај мит код нас развијен види се, рецимо, из изјаве Божићара Ђелића, датој у предизборној кампањи 2008, да ће "до краја мандата наредне владе Србија из европског буџета уместо садашњих 200 милиона евра добијати милијарду евра годишње" [6]. Мировић објашњава да се, најпре, помоћ из ЕУ пре мери милионима, него милијардама евра, и да је она намењена првенствено јачању "пријатељских" институција, медија и организација. Када је реч о привреди, међутим, највећи део ЕУ помоћи заправо на крају заврши на рачунима европских фирми. Тако је, рецимо, из програма ФАР највише средстава отишло за логистичку подршку инвестицијама Фолксвагена у Чешкој и Фијата у Пољској (92). Португалски генерал Раул Куња, из УНМИК-а, искрено је објаснио: "ЕУ је на Косову потрошила четири милијарде евра. Чак 80 посто тих инвестиција потрошено је на консултантске услуге и `изградњу капацитета` који нису ни изграђени. Тих 80 посто, или 3,2 милијарде, враћено је у Унију" (231). Европска комисије је у Хрватској доделила 227 уговора за консултантске услуге у вредности од 86 милиона евра, а више од 97 посто тог износа опет су добиле фирме из ЕУ (231).

Чак и кредити који стижу из ЕУ заправо служе само томе да фирме из ЕУ дођу до посла. За мост преко Аде Циганлије, пише Мировић, Европска банка за обнову и развој (ЕБРД) дала је Србији кредит [7]. Али, ЕБРД је уз кредит дао и услове: извођач мора да има обрт од 200 милиона евра у последњих пет година, а у последњих десет морао је саградити три слична моста. Такве услове, наравно, није испуњавало ни једно српско предузеће. Тако је посао добила аустријска фирма Пор (323). Слично је било и приликом реконструкције моста код Бешке. Опет је ЕБРД дао исте, за наша предузећа неиспуњиве, услове. Посао је добила аустријска Алпина, иако је њена понуда била два

милиона евра скупља од српске Мостоградње (која је тај мост својевремено и направила). А онда је Алпина једноставно ангажовала Мостоградњу као свог подизвођача радова (324-5). Срби су добили посао који доноси мало новца, Аустријанци много новца са мало посла, а грађани Србије још један кредит који морају да враћају.

Где су новац и бирократија, ту је и корупција. "У ЕУ, наводно, нема корупције", пише Мирковић, "институције су без мана, људи су савршени као Ничеов натчовек. У ЕУ се вреднују само рад и образовање, тржиште одређује ко ће добити посао, закони су идеални, као код Платона" (51). Стварност је, међутим, потпуно другачија (47-56). Бриселска бирократија је једна од најкорумпиранијих управних структура у свету. Управо због корупције је цела Европска комисија (влада) поднела оставку 1999. године. Европска агенција за борбу против корупције (ОЛАФ) [\[8\]](#) је за прву петогодишњицу свог деловања (2008) поднела извештај о откривеном износу превара и корупције већем од пет милијарди евра. Тако је члан Европске комисије (дакле ЕУ министар), Ђанкарло Цоти, намештао тендере за изнајмљивање и опремање зграда за делегацију ЕУ у Индији и Албанији. Сматра се да се слично десило и са изградњом зграда делегације Европске комисије у Француској, Италији и Луксембургу. Пошто се велики део послова завршава уз помоћ корупције, велике фирме, као што је то Сименс, имају посебне фондове за подмићивање (Сименсов износи чак око 200 милиона евра; 49). Један део Сименсовог фонда био је искоришћен и како би се подмитио Дејвид Вилијамс, из Европске агенције за реконструкцију и развој, који је Сименсу наместио посао вредан 50 милиона евра за ремонт трећег блока обреновачке термоелектране Никола Тесла. Постоје процене, које наводи Мирковић (52) да из великих фондова ЕУ у Бриселу, какви су приступни фондови, годишње "нестане" и по неколико стотина милиона евра.

Због свега тога, упозорава Мирковић, Србија треба добро да размисли да ли јој је ЕУ уопште потребна. Али, Србија о томе не може да мисли јер је заглашена богатом и безобзирном ЕУ пропагандом. Управо због те пропаганде као да је цела Србија изгуби здрав разум чим се помене ЕУ. Тако, припадници српске елите мисле да, кад им се обрати неки ЕУ бирократа, то лично говори ЕУ и да стога једина српска политика треба да буде безусловно спровођење реченог. Српска средња класа, пак, импресионирана је ЕУ фразеологијом, препуном непознатих сложеница какве су "аки комунитер", "рандеву клаузула" или "европска синергија", верујући да свакодневно понављање тих савремених вуду-враџбина мора довести до тога да њихова плата порасте на 5.000 евра, да њихов стан постане кућа на Дедињу, а да се њихов речни чамац претвори у јахту у Атини. А српски радници, чим чују енглески, тај главни језик ЕУ бирократије, као средњовековни сељаци пред латинским, одмах губе самопоуздање, здрав разум и вољу за отпором, и немо посматрају како им ЕУ бирократе и ЕУ капиталисти уништавају њихова предузећа, њихове школе и болнице, њихову земљу (340-1).

И зато, поручује Мирковић, "у економском, али и у духовном смислу, ЕУ за Србију представља већу опасност него НАТО. Као пројекат и идеја, ЕУ је суптилнија и опаснија од НАТО-а. Она је заводљивија. Иза ње се не види јасно лице Вашингтона, као што је то случај са НАТО-ом" (350). Зато је задатак свих мислећих људи у Србији, вели Мирковић, да се супротставе ЕУ пропаганди, да разобличују ЕУ митове и да помогну овом народу да рационално сагледа свој положај, своје интересе и стварне путеве народног бољитка.

---

[1] <http://www.politika.rs/pogledi/Sinisa-Ljepojevic/DEMOKRATSKI-DEFICIT-EU.sr.html>

[2] Европска комисија само за опремање и изнајмљивање службених просторија ван Брисела троши годишње 56 милиона евра (48).

[3] Винородни засади се субвенционису, али три четвртине потпоре иде у Шпанију, Француску и Италију (22)

[4] Буџет ЕУ износи 863 милијарди евра.

[5] Овај број треба упоредити са 800.000 Пољака, колико је емигрирало у периоду од 1956. до 1980, као и са 270.000 људи, колико је из Пољске отишло у кризним 80-им. Дакле, из Пољске је, након уласка у ЕУ, отишло више људи него за четири деценије комунизма! (146).

[6] <http://www.naslovi.net/2008-05-01/b92/tadic-za-srbiju-bez-podela/658505>

[7] На страну то што би без тог кредита Србија сигурно градила неки јефтинији мост, колико може да се издвоји из градског буџета, а не овај од 118 милиона евра.

[8] Office Européen de Lutte Anti-Fraude